

ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА ЯКІСТЬ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

Анотація. Розглянуто теоретичні і методологічні основи кредитної політики та процесів банківського кредитування. Запропоновано принципи організації якісної кредитної роботи в банку. Виявлено внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на кредитну політику. Сформовано напрями її вдосконалення.

Аннотация. Рассмотрены теоретические и методологические основы кредитной политики и процессов банковского кредитования. Предложены принципы организации качественной кредитной работы в банке. Выявлены внутренние и внешние факторы, влияющие на кредитную политику. Сформированы направления ее совершенствования.

Annotation. The article deals with theoretical and methodological foundations of monetary policy and bank lending processes. Principles of quality credit operations in a bank have been proposed. Internal and external factors affecting the credit policy have been identified. Areas to improve it have been pointed out.

Ключові слова: банк, кредитна політика, кредитні операції, кредит, кредитний договір.

Кредитні операції банку є найбільш значущими з точки зору їх частки в структурі активів банку. Від якості політики банку в сфері кредитно-аналітичної політики і політики управління кредитами безпосередньо залежить фінансовий результат банку, а значить й ефективність діяльності банку в цілому.

Проблема розробки ефективної політики управління кредитною політикою досліджувались у працях українських та російських авторів таких, як Антіпова Н. А., Коцовська Р. Р., Павлишин О. П., Хміль Л. М., але зміна принципів методологічних основ кредитної політики банку, що пов'язані зі зміною законодавчо-нормативної бази та впливом економічних факторів не дозволяє визначити всю систему в цілому та потребує подальшого розгляду, дослідження і визначення шляхів оптимізації.

Метою даного дослідження є аналіз чинної законодавчо-правової бази, згідно з якою банк здійснює кредитну політику, та розробка шляхів вдосконалення такої політики.

Об'єктом дослідження виступає кредитна політика банку.

Предметом дослідження є фактори, що впливають на якість кредитної політики банку.

Сьогодні правильна розробка кредитної політики є одним із головних завдань, що постають перед керівництвом банку. Кредитна політика повинна охоплювати найважливіші елементи та принципи організації кредитної роботи в банку, визначати пріоритетні напрями кредитування, а також перелік кредитів, які не повинні входити до кредитного портфеля. Кредитна політика будь-якого банку визначає внутрішню банківську процедуру видання кредиту, документообіг, моніторинг за кредитним портфелем, роботу з проблемними кредитами, встановлення процентних ставок за кредитом. Її головною метою є досягнення зростання шляхом зміцнення та підвищення надійності якості кредитного портфеля банку [1].

Кредитна політика банку – це сукупність факторів, документів та дій, що визначають розвиток банку у сфері кредитування своїх клієнтів. Вона націлена на розробку та реалізацію такої оптимальної політики, яка б поєднувала економічні інтереси банку та клієнта і прийняття рішень щодо забезпечення найбільш ефективного руху фінансових коштів клієнта. У взаємовідносинах кредитора і позичальника предметом спільного інтересу є кредит, з яким пов'язані протилежні правила економічної ситуації. Кредитор має право вимагати повернути йому борг, а боржник зобов'язаний віддати позику, як це записано кредитній угоді. Недотримання цих домовленостей загрожує кредитору фінансовими збитками, які є об'єктом страхування з метою захисту його майнових інтересів. Матеріальний прояв ризику кредитної операції полягає в тому, що борг не повертають, а юридично зводиться до невиконання зобов'язань. Тому можна запропонувати страхування від збитків на випадок невиконання вимог як один із принципів удосконалення управління кредитним портфелем.

В умовах економічної кризи, коли відсутня стабільність договірних зв'язків і немає переконливості у надійності партнера, кредитор зацікавлений у одержанні додаткових гарантій виконання боржником своїх зобов'язань за договором. Тому кредитор, укладаючи договір, намагається, щоб боржники у забезпечення виконання своїх зобов'язань виділили певне майно, з вартості якого той одержав би задоволення своїх вимог у разі невиконання умов договору. Реалізація майна (заставного) проводиться з аукціонів (публічних торгів), якщо інше не передбачено договором. Згідно з Законом України "Про заставу", реалізація майна, переданого у заставу, повинна здійснюватися лише через аукціони (публічні торги), якщо ж після такого продажу внаслідок недостатності коштів залишилась непогашена заборгованість, заставодержатель має право частину її відшкодувати за рахунок страхового фонду [2].

Поряд із необхідністю прийняття важливої форми забезпечення повернення кредиту потребує розвитку особового штрафу фахівців, які б здійснювали оцінку заставленого майна (рухомого і нерухомого). Зараз ці передумови знаходяться в стадії зародку, тому в якості основної форми забезпечення повернення кредиту

Також проблемою є оформлення заставленого майна. У багатьох випадках заставлене майно оформляється спрощеним способом: скорочене найменування, кількість, ціна. Але доцільно створити універсальну форму описування майна, що закладається на базі аналізу бухгалтерської документації для урахування основних фондів і готової продукції, використовуючи тільки ті параметри, що в сукупності з іншими дозволяють конкретизувати предмет застави, що дуже важливо в конфліктній ситуації. До таких параметрів можна віднести: інвентарний заводський номер, найменування майна, початкова вартість.

Кредитна політика банку повинна бути спрямована як на зростання обсягів активів, так і на підвищення їх якості. Одним зі шляхів цього є уникнення проблемних кредитів, для чого необхідно звернути увагу на досконалість вивчення якості кредитного портфеля і кваліфікацію працівників, що проводять цю оцінку. Якщо ж попередження проблемного кредиту не вдалося і є загроза негативного його впливу на дохідність, банк повинен терміново вжити заходів щодо забезпечення негайного й повного погашення позики. Як показує практика, добрий ефект дає розроблення спільно з боржником плану дій для відновлення фінансової стійкості підприємства й подолання вад у його діяльності [3]. Якщо застосовані заходи неефективні, то банк повинен забезпечити задоволення своїх інтересів, вимагаючи погашення боргу за рішенням судових органів. Але першочергове завдання банків – попередити виникнення небажаних видів кредитів, підвищити частку строкових, стандартних кредитів і скоротити до мінімуму або зовсім уникнути пролонгованих, прострочених, безнадійних, небезпечних, сумнівних кредитів. Для цього можна запропонувати використання банком маркетингових методів забезпечення або співробітництво із спеціалізованими маркетинговими фірмами. Важливо налагодити й взаємовигідну партнерську роботу зі страховими компаніями. Зазначені заходи здатні мінімізувати вплив проблемних кредитів на банківську дохідність.

Отже, можна сказати, що розробка кредитної політики будь-якого банку залежить від багатьох факторів, що умовно можна розділити на зовнішні, на які банк не може ніяк вплинути, та внутрішні, які може регулювати самостійно (таблиця).

Таблиця

Фактори кредитної політики

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
Макроекономічна ситуація в країні та тенденції її розвитку	Кваліфікація персоналу банку
	Відсоткова політика банку
Потенціал та економічні особливості регіону, в якому розташований банк	Потенційні та існуючі позичальники банку
	Управління кредитними ризиками
Стан та рівень розвитку грошового ринку країни	Внутрішньобанківські нормативні документи з кредитування
Кредитна політика конкурентів	Управління кредитним портфелем
Законодавчі обмеження на об'єм кредитних операцій	Забезпеченість персоналу інформаційними матеріалами

Можливо визначити та рекомендувати до впровадження етапи формування кредитної політики банків: визначення загальних положень і цілей кредитної політики, створення апарату управління кредитними операціями і наділення повноваженнями персоналу банку, організація кредитного процесу на всіх етапах реалізації кредитного договору, здійснення банківського контролю і управління кредитним процесом.

Наук. керівн. Глебова Н. В.

Література: 1. Антіпова Н. А. Вдосконалення ефективності кредитної політики банку як однієї з передумов конкурентоспроможності економіки / Н. А. Антіпова // Економічний простір. – 2012. – № 42. – С. 134–145. 2. Про заставу : Закон України (із змінами та доповненнями) від 02.10.1992 р. № 2654-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. – Назва з екрану. 3. Банківські операції / за ред. А. М. Мороза. – К. : КНЕУ, 2011. – 348 с. 4. Коцовська Р. Р. Банківські операції : навч. посіб. / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль. – К. : УБС НБУ, 2011. – 320 с.